

*А. В. Данилюк
Житомирський державний університет
імені Івана Франка
Науковий керівник:
к. п. н, доц. Григор'єва Т. Ю.*

ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ АУДІЮВАННЯ УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ

Постановка проблеми. Пріоритетним в аудіювання учнів старшої школи в умовах сьогодення повинне бути дотримання концепції якісної освіти сталого розвитку, до відповідно до міжнародних стандартів. Сучасні школи повинні допомагати учням розкривати власний потенціал, забезпечувати розвиток його особистості, а також забезпечувати практичними і теоретичними вміннями для подальшого життя. В контексті аудіювання учнів старшої школи можна зазначити, що в умовах сьогодення сформувалась низка особливостей, які потребують нагального вирішення. Зокрема однією з актуальних є діджиталізація освітнього процесу, а також навчання в умовах військового стану. Слід зазначити, що низка викладачів намагаються вдосконалювати методи навчання аудіювання учнів старшої школи в умовах нестабільності навчального процесу. Проте на сьогоднішній день дослідження і методичні рекомендації оновлюються відповідно до ситуації в країні і акцент формується на ефективне аудіювання учнів в онлайн-форматі. Всі вищевказані положення потребують подальшого висвітлення в даному дослідженні.

Проблематикою стосовно аудіювання учнів старших шкіл займались низка методистів, науковців, та освітян, зокрема слід виокремити наступних: М. В. Мазниченко, К. М. Сивак, О. Б. Бігич, Н. М. Дячук, О. Петрашук,, М. Ткаченко та інші. Із зарубіжних авторів слід згадати Д. Брауна, Дж. Емері та Дж. Хармера.

Мета роботи полягає у висвітленні особливостей навчання аудіювання учнів старшої школи.

Виходячи з усього переліченого, можна стверджувати, що обрана тема дослідження є досить актуальною в умовах сьогодення і необхідною для поліпшення навчання аудіювання учнів старшої школи.

Виклад основного матеріалу. В умовах обраної тематики на початку слід дослідити сутність поняття «аудіювання». Науковець М. В. Мазниченко стверджував, що аудіювання – це процес розуміння сприйнятого на слух мовлення і під час викладення іноземної мови, воно слугує як засобом, так і метою навчання [2].

В свою чергу Сивак К. М. стверджує, що аудіювання має власну першорядну роль в навчанні говоріння учнів старшої школи і зазначає, що систематичне слухання оригінальної мови на старшому етапі навчання сприяє вдосконаленню говоріння [5].

Досліджуючи концептуальні особливості, слід зазначити, що аудіювання полягає в сприйманні звукового рядку англійського мовлення, а саме розрізнених істотних диференціальних ознак, що є характерними для певних явищ, висловлювань, або внутрішніх образів.

В контексті висвітлення особливостей слід зазначити, що для аудіювання слід формувати образи різноманітних англійських мовних явищ, дотримуючись комплексу граматичних, фонетичних і лексичних ознак, які можуть стати даною моделлю в пам'яті учнів. Відповідно до цих сформованих образів відбувається впізнаваність і розуміння висловлювань, що чують учні старшої школи [1].

Саме навчання аудіювання передбачає за собою комплекс умінь сприймати усне мовлення, не лише при безпосередньому спілкуванні, а і під час звукозапису. На різноманітних етапах навчання аудіювання можуть змінюватись обсяги аудитивних текстів, ступінь складності, їх тривалість і звучання. Відповідно до методик аудіювання з англійської мови для учнів старшої школи на уроках існують низка вимог [1]:

- учні старших шкіл мають сприймати на слух при безпосередньому спілкуванні і в звукозаписі змісти текстів, сформованих на засвоєних мовних матеріалах. Ці тексти можуть містити у своєму складі близько 5% невідомих слів, про значення яких досить легко здогадатись. При цьому дотримується обсяг фраз в текстах, а саме не більше ніж 10 слів.

- звучання тексту для учнів старших шкіл повинно тривати близько двох хвилин, при звичайному темпі мовлення викладача.

Також можуть бути винесені вимоги до учнів старшої школи, що стосуються усномовленнєвого спілкування. Так як самостійний вид мовленнєвої діяльності аудіювання може означати сприймання на слух і розуміння текстів з досить різною сутністю і глибиною, повнотою проникнення їх до змісту. Досліджуючи види аудіювання іноземних мов слід виділити наступні:

1. Аудіювання з розумінням основного змісту. Характеризуються наступними вміннями: розумінням мети, тематики, типології тексту і ситуації, визначенням учасників спілкування, мовця і його статусу, розумінням теми тексту.

2. Аудіювання з вибіркоким розумінням інформації. Характеризується тим, що стає можливим робити витяг з мовного повідомлення необхідної інформації, виділяти низку фактів і прикладів стосовно встановлених питань.

3. Аудіювання з повним розумінням змісту. Характеризується тим, що стає можливим визначати логіку викладу наявної інформації і визначати наявне ставлення мовця відносно предмету обговорення, висловлювати власну думку про почуте.

Також в контексті дослідження слід надати практичні рекомендації і розглянути нетрадиційні види аудіювання на уроках, виділимо декілька з них і надамо характеристику:

Jigsaw listening вправа на розрив інформації. Учні чуять або читають різні частини тексту, а потім обмінюються інформацією з іншими, щоб виконати завдання.

Interpretive listening характеризується тим, що учень старшої школи може розуміти інформацію і концепцію з безліччю тем встановлених викладачем.

Close listening характерне тим, що вимагає надмірної уваги слухання від учнів старшої школи, яка звучить від викладача.

Complementary listening додаткове слухання може виражатись в контексті допоміжних заходів для підвищення розуміння проведеного аудіювання, з можливістю розуміння доповненої інформації по прослуханому змісту.

Також в контексті особливостей, слід звернути увагу на два підручники, відповідно яких здійснюється аудіювання в умовах сьогодення:

1. Підручник аудіювання «Onscreen» в ньому застосовується візуальний, та аудіо-контент для аудіювання учнів. Більшість матеріалу викладені на компакт-дисках. Також в змісті цієї книги наявні парні і групові роботи і відеоогляди лексики і практик. В цих підручниках використовується в середньому 45% аудіо-підходу, 25% візуального, так 30% пов'язаних з письмом, зошитами і підручниками.

2. Аналізуючи підручник аудіювання Оксани Карпюк для старших класів, слід зазначити, що він у своєму складі має більшу практику по стандартним методикам аудіювання, які на нашу думку є застарілими в умовах цифровізації. Так аудіо-зміст знаходиться лише на рівні 25%, відео-посилання і контент у книгах є рекомендованим і згадується на рівні 10%, інші 65% стосуються беззаперечно текстових і рукописних методик по аудіюванню учнів старших шкіл.

Відповідно до особливостей аудіювання для учнів старшої школи в межах компетентності встановленні рівні B1 (стандарт і академічний рівень), та B2 (профільна підготовка школяра). Слід зазначити, що по закінченню старшої школи відповідно до методик аудіювання випускники повинні вміти розуміти висловлювання сформовані в межах вивчених тем, повинні орієнтуватись в текстовому сприйнятті інформації і підтримувати участь в різноманітних дискусіях [4].

Висновки. Підсумовуючи проведене дослідження можна стверджувати, що в аудіюванні учнів старших шкіл існує безліч особливостей, тому для ефективного аудіювання в умовах сьогодення використовувати нетрадиційні види аудіювання, на які було акцентовано увагу в проведеному дослідженні, а також використовувати відео-, та аудіо-контент під час аудіювання.

Список використаних джерел та літератури

1. Дячук Н. М. Психолінгвістичні особливості формування аудитивних умінь старшокласників. *Науковий Вісник Ужгородського Університету*. № 2. 2019. С.52–56. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream> (дата звернення: 04.10.2022).

2. Мазниченко М. В. Особливості навчання аудіювання. *Вісник Національного університету оборони України*. № 2. 2013. С. 89–94. URL: <https://japv.donnu.edu.ua/article/view/9447> (дата звернення: 28.10.2022).
3. Николаєва С.Ю. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика URL: <https://kmaesm.edu.ua/wp-content/uploads/2021/06/bigych-o.-b.-borysko-n.-f.-boreczka-g.-e.-ta-in.-2013-metodyka-navchannya-inozemnyh-mov-i-kultur-teoriya-i-praktyka.pdf> (дата звернення: 06.10.2022).
4. Програма Міністерства освіти і науки України з англійської мови URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-5-9-klas/programi-inozemni-movi-5-9-12.06.2017.pdf> (дата звернення: 08.11.2022).
5. Сивак, К. М. Типологія вправ з аудіювання (з досвіду німецьких методистів). *Вісник Національного університету оборони України*. №1. 2013. С. 147–149. URL: <https://japv.donnu.edu.ua/article/view/9447> (дата звернення: 28.10.2022).

А. В. Джумаєва
Житомирський державний університет
імені Івана Франка
Науковий керівник:
к. п. н, доц. Папіжук В. О.

ЛІНГВІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

Одним із ключових завдань сучасної освіти є розвиток компетентної мовної особистості. У чинній навчальній програмі з англійської мови особлива увага приділяється набуттю розмовних навичок і компетентностей, лінгвістичних знань про мовні одиниці та особливості їх функціонування на рівні фрази, речення чи тексту. Реалізація поставлених завдань можлива за умови успішного оволодіння всіма мовними рівнями. У процесі вивчення лексики збагачується словниковий запас учнів. Школярі уточнюють та дізнаються нові значення вже відомих та невідомих слів та словосполучень; вчаться використовувати їх відповідно до контексту; удосконалюють здатність розрізняти лексичне й граматичне значення слів; конструювати лексико-семантичне поле слів тощо. Таким чином і формується лексична компетентність.

Над питанням лексичної компетентності з лінгвістичної точки зору працювали такі дослідники, як: О. Бондар [1], Ю. Карпенко [1; 5], В. Задорожний [4], О. Селіванова [8], І. Білодід [9], О. Бігич [6], Н. Бориско [6], Г. Борецька [6], В. Русанівський [10], О. Тараненко [10] та інші. У своїх дослідженнях вчені працюють над центральною одиницею лексики — словом, описують різницю між поняттям та лексичним значенням слова, розмежовують лексичне та граматичне значення, створюють поділ слів за